

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

14 בנובמבר 2016

1091

י"ג בחשוון התשע"ז

עמוד

652	הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 8) (חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ז-2016
654	הצעת חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות – הוראת שעה), התשע"ז-2016

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 8) (חקירת חשוד בעבירת ביטחון), התשע"ז-2016

1. תיקון כותרת פרק ה' במקום "תחילה, תחולה והוראת שעה" יבוא "תחילה ותחולה".

ד ב ר י ה ס ב ר

לאור האמור, מוצע לתקן את סעיף 17 לחוק ולקבוע כהוראה קבועה כי החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חותמי או בתיעוד קולי לפי סעיפים 7 ו-11 לחוק, לא תחול על חקירת חשוד בעבירת ביטחון.

יובהר כי בהתאם למנגנון התחולה ההדרגתית שנקבע בסעיף 16 לחוק, החל מיום ט"ו בטבת התש"ע (1 בינואר 2010) החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חותמי או בתיעוד קולי חלה על כל העבירות שעונשן מאסר 10 שנים ומעלה.

לפיכך, הטעמים אשר יפורטו להלן, להצדקת ההחגרה הקבועה של עבירות הביטחון מרשימת העבירות המחייבות תיעוד קולי או חותמי, רלוונטיים הן לחקירות שירות הביטחון הכללי, שממלא החוק אינו חל לגביהן, והן לחקירות משטרה בעבירות אלה.

הוראת השעה, שלפיה לא תחול החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חותמי או קולי על חקירת חשוד בעבירת ביטחון, נחקקה בשעתו לאחר שנמצא כי בנסיבות המיוחדות של חקירה ביטחונית, שבה ההתמודדות היא מול ארגוני טרור קיצוניים ומאורגנים, תיעוד כאמור עשוי לפגוע באופן ממשי באיכות החקירה וביכולת חקירת עבירות ביטחוניות ובכך לפגוע באופן ממשי ביכולת הסיכול של איומי טרור.

ההתמודדות עם פעולות טרור היא בעלת מאפיינים ייחודיים לפעילות זו. כך למשל, חלק ניכר מהנחקרים בעבירות ביטחון הם חברים בארגוני טרור מסודרים, בעלי היסטוריה ארגונית ומכוונים אידיאולוגית להשגת מטרה פוליטית.

פעמים רבות נחקרים בעבירות ביטחון עוברים פעולות הכנה מאורגנת על ידי ארגון הטרור, המכוון אותם להתמודד עם פעולות החקירה ותחבולותיה. יכולותיהם הייחודיות של ארגוני הטרור הולכות ומשתכללות ככל שגדלה כמות המידע והתיעוד שאליהם הם נחשפים. תיעוד חותמי וקולי של חקירות ביטחוניות עשוי לסייע לאותם ארגונים להפיק לקחים באופן מיידי מהמתרחש בחקירה, ובכך לחזק את היערכותם לקראת חקירות נוספות, ולגרום לסיכול פעולות חקירה עתידיות.

נוסף על כך, תיעוד חקירות בעבירות ביטחון עשוי להרתיע נחקרים מפני מסירת מידע, בשל החשש כי שיתוף הפעולה עם הרשות החוקרת יתגלה לחבריהם ולארגון הטרור באופן גלוי וברור באמצעות התיעוד החותמי או הקולי, אשר יועבר כחומר חקירה.

סעיפים 17 לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) התשס"ב-2002 (להלן – החוק), קובע כהוראת שעה, כי למשך חמש שנים, החובה לתעד חקירת חשוד בתיעוד חותמי או בתיעוד קולי לפי סעיפים 7 ו-11 לחוק, לא תחול על חקירת חשוד בעבירת ביטחון, כהגדרתו בסעיף 35(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996. הוראת השעה הוארכה פעמים אחדות ולאחרונה עד יום ט"ו בטבת התשע"ז (4 בינואר 2017) (ר' חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים) (תיקון מס' 7), התשע"ה-2015).

לאחר ההארכה השנייה של הוראת החוק, פורסם בחודש פברואר 2013 החלק השני של דוח הוועדה הציבורית לבדיקת האירוע הימי (הפעולות שנקטה מדינת ישראל בשל הגעת כלי שיט אל חוף רצועת עזה ביום י"ח בסיוון התש"ע (31 במאי 2010)) (להלן – דוח טירקל), אשר המליץ, בין השאר, כי חקירות של שירות הביטחון הכללי יתועדו בתיעוד חותמי.

צוות בראשות ד"ר יוסף צ'חנובה אשר מינתה הממשלה לשם בחינה ויישום של מסקנות דוח טירקל והמלצותיו (להלן – הצוות) בחן לעומק במסגרת דיוניו גם את נושא התיעוד החותמי של חקירות ביטחון ובכלל זה את הקשיים הנוגעים לתיעוד זה. בחודש ספטמבר 2015 הגיש צוות צ'חנובה לממשלה דוח שבו סקר את ההמלצות המנויות בדוח טירקל, לרבות את ההמלצות הנוגעות לתיעוד חותמי של חקירות ביטחון.

הצוות המליץ כי כדי שלא לפגוע פגיעה ממשית באיכות החקירה, חובת התיעוד לא תחול על חקירת שירות הביטחון הכללי וכי כחלופה לתיעוד חותמי מלא של חקירות של שירות הביטחון הכללי, יתבצע פיקוח ובקרה אקראי בזמן אמת על חקירותיו.

מוצע לשלב חלופה זו בחוק, כפי שיפורט להלן.

בהקשר זה יודגש, כי חקירות שמבצעת המשטרה בעבירות ביטחון הן ככלל חקירות השלובות בחקירות הסיכול והמודיעין של שירות הביטחון הכללי. שילוב המאמץ החקירתי יכול להתבטא, בין השאר, במקום החקירה, מסגרת הזמן והמידע המועבר בזמן אמת בין גורמי החקירה השונים, וזאת כדי להשיג תוצרי חקירה טובים יותר, הן לסיכול פעולות טרור עתידיות והן בפן הפלילי.

¹ ס"ח התשס"ב, עמ' 468; התשע"ה, עמ' 192.

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "חקירת חשוד בעבירת ביטחון";
- (2) הרישה עד המילים "לא תחול" – תימחק, אחרי "ו-11" יבוא "לא תחול" ובסופו יבוא "פיקוח ובקרה אקראי על חקירות אלה, יבוצע כפי שייקבע בנהלים פנימיים של משטרת ישראל".

ד ב ר י ה ס ב ר

התיקון האחרון, ולהערכת הגורמים המקצועיים גם לא צפויים להצטמצם בעתיד הנראה לעין, ואף צפויים לגבור לנוכח יכולותיהם המשתפרות של ארגוני הטרור, מוצע להפוך את הוראת השעה להוראה קבועה בחוק.

לצד הפיכת הוראת הפטור להוראה קבועה, ולנוכח המפורט לעיל, מוצע כי החלופה האמורה לתיעוד חזותי מלא של חקירות של שירות הביטחון הכללי, בדמות פיקוח ובקרה אקראיים בזמן אמת על חקירות של שירות הביטחון הכללי, תחול גם על חקירות שמבצעת המשטרה בעבירות ביטחון, זאת בשל היותן של חקירות המשטרה בעבירות ביטחון שלובות בחקירות של שירות הביטחון הכללי בעבירות אלה.

לטעמים אלה מצטרף אינטרס השמירה על חיסיון מקורות המידע, שיטות הפעולה וזהותם של חוקרי שירות הביטחון הכללי, סודיות המעוגנת בחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב–2002.

במהלך הליכי הארכת תוקפה של הוראת השעה נמצא כי בהתחשב במאפיינים המיוחדים של חקירת עבירות אלה, הוראה כאמור חיונית ביותר לגורמי אכיפת החוק לצורך חקירת עבירות טרור וסיכולן, גילוי עבריינים והעמדתם לדין.

מאחר שהמצב הביטחוני שהביא לחקיקת הסעיף עומד בעינו ולא נראה שינוי בעתיד הקרוב, ומאחר שהסיכונים העומדים בבסיס הצורך בתיקון זה לא הצטמצמו מאז

הצעת חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות – הוראת שעה),

התשע"ז-2016

הוראת שעה
לעניין נשיאת
מאסר בעבודות
שירות

בתקופה של שנתיים מיום תחילתו של חוק זה יקראו את סעיף 51ב(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977¹, כך שבמקום "שאינה עולה על שישה חודשים" יבוא "שאינה עולה על תשעה חודשים".

ד ב ר י ה ס ב ר

תיקון החוק צפוי להביא לצמצום השימוש במאסרים במקרים שבהם המאסר אינו הכרחי לצורך הגבלת יכולתו של העבריין לביצוע עבירות וכן לגבי עבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה. כמו כן, מטרת השימוש בחלופת מאסר זו היא לשקם את הנאשם ולאפשר לו לחזור לחיים תקינים.

הוראת השעה תלווה במחקר שמטרתו לבחון את השפעות התיקון המוצע ובעיקר אם התיקון משיג את התכלית של צמצום מספר המאסרים הקצרים. בהתאם לתוצאות המחקר המלווה יוחלט אם להפוך את הוראת השעה להוראה קבועה ואם נדרש לקבוע בחוק סמכות לשחרור עובד השירות מנשיאת יתרת עבודת השירות שלו, אם יתברר כי התיקון מביא לגזירת מאסרים מעבר לתשעה חודשים, בעבירות שטרם התיקון נגזרו בשלהן מאסרים קצרים יותר או להארכת עבודות השירות לתשעה חודשים במקרים שבהם לפני התיקון הוטלו עבודות שירות באורך 6 חודשים.

סעיף 1 סעיף 51 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, קובע כי בתי המשפט מוסמכים לקבוע כי נאשם שנגזר עליו עונש מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על שישה חודשים יישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות.

בהחלטת ממשלה מס' 3767 מיום כ"ה בתשרי התשע"ב (23 באוקטובר 2011) מינתה הממשלה ה"32 את הוועדה לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) דליה דורנה. כחלק מהמלצות הוועדה שעסקה, בין השאר, בענישה בדרך של ריצוי מאסר בעבודות שירות, הוצע להרחיב את השימוש בענישה בקהילה כתחליף לעונשי מאסר קצרים, תוך שמירה על עקרון ההלימה בין חומרת העבירה לעונש הקהילתי שיוטל על העבריין.

בהתאם לכך, מוצע לקבוע, בהוראת שעה למשך שנתיים, כי משך המאסר שבית משפט רשאי להמירו בעבודות שירות יהיה תשעה חודשי מאסר.

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשע"ו, עמ' 1140.